

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026
Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ/ΤΕΣΕΚ**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Α΄ ΣΕΙΡΑ**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β001

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΙΚΟΣΙ ΜΙΑ (21) ΣΕΛΙΔΕΣ

Παραπληροφορημένοι ή ενημερωμένοι πολίτες;

Τα τελευταία τουλάχιστον είκοσι χρόνια, το φαινόμενο των ψευδών ειδήσεων έχει αναδειχθεί σε μείζον ζήτημα, κυρίως στο πεδίο της πολιτικής και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Οι ψευδείς ή παραποιημένες ειδήσεις, που παρουσιάζονται ως έγκυρες, αποτελούν σοβαρή πρόκληση για τους πολίτες που αναζητούν αξιόπιστη ενημέρωση και εμπιστεύονται τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Η ραγδαία ανάπτυξη των ψηφιακών πλατφορμών έχει διευκολύνει τη μαζική και άμεση διάδοση της παραπληροφόρησης, καθιστώντας όλο και δυσκολότερη τη διάκριση μεταξύ αξιόπιστων και αναξιόπιστων πηγών. Αν και οι ψευδείς ειδήσεις δεν αποτελούν νέο φαινόμενο, η διάδοσή τους έχει εκτοξευθεί χάρη στη δύναμη και την αμεσότητα των κοινωνικών δικτύων.

Το σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον ευνοεί την ταχύτατη εξάπλωση της παραπληροφόρησης, συχνά πέρα από τις δυνατότητες ελέγχου και διάψευσης. Έρευνες δείχνουν ότι οι ψευδείς ειδήσεις διαδίδονται γρηγορότερα και φτάνουν σε περισσότερους ανθρώπους από τις αληθινές ειδήσεις. Ο λόγος; Η συναισθηματική φόρτιση και το εντυπωσιακό περιεχόμενό τους. Σήμερα, με την εξάπλωση της Τεχνητής Νοημοσύνης, τα deepfakes – παραποιημένα βίντεο που μοιάζουν απόλυτα αληθινά – δίνουν νέα όπλα σε όσους επιδιώκουν να παραπλανήσουν.

Πίσω από τη δημιουργία ψευδών ειδήσεων κρύβονται διαφορετικά κίνητρα: πολιτικές σκοπιμότητες, ιδεολογική χειραγώγηση, ακόμη και το οικονομικό κέρδος μέσω διαφημίσεων. Η στοχευμένη παραπληροφόρηση διχάζει τις κοινωνίες και εμποδίζει τη διαμόρφωση συναινέσεων σε κρίσιμα ζητήματα. Οι «κατασκευαστές» των ψευδών ειδήσεων ξέρουν τι κάνουν: παραπλανητικοί τίτλοι, επιλεκτικά στοιχεία, εικόνες και γλώσσα που προκαλούν έντονα συναισθήματα. Στόχος είναι να μοιραστούν οι ιστορίες όσο το δυνατόν ευρύτερα.

Αναμφίβολα, ο αντίκτυπος των ψευδών ειδήσεων είναι σοβαρός: διαβρώνουν την εμπιστοσύνη προς τα παραδοσιακά μέσα, προκαλούν σύγχυση και καλλιεργούν κλίμα δυσπιστίας απέναντι σε κάθε είδους ενημέρωση. Η επίδρασή τους στις εκλογικές διαδικασίες είναι ιδιαίτερα ανησυχητική, καθώς η παραπληροφόρηση μπορεί να επηρεάσει την κρίση των ψηφοφόρων και να χειραγωγήσει πολιτικές συμπεριφορές.

Η αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτεί πολυεπίπεδη και συντονισμένη στρατηγική. Κρίσιμος παράγοντας είναι η ενίσχυση της παιδείας στα μέσα ενημέρωσης, ώστε οι πολίτες, ιδιαίτερα οι νέοι, να αναπτύξουν κριτική σκέψη και δεξιότητες αξιολόγησης της αξιοπιστίας των πηγών. Η Αγωγή στα μέσα ενημέρωσης αποτελεί καίρια δεξιότητα στην ψηφιακή εποχή. Πολιτικές και οικονομικές αναταράξεις έχουν αφήσει το έδαφος πρόσφορο για παραπληροφόρηση, ενώ η απουσία εξειδικευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης στην ψηφιακή επικοινωνία, ιδίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κάνει τους νέους πιο ευάλωτους.

Η συστηματική εκπαίδευση σε θέματα ψηφιακής επικοινωνίας θα ενισχύσει όχι μόνο τη γνώση γύρω από τα ψηφιακά μέσα, αλλά και την κριτική ικανότητα, εξοπλίζοντας τους νέους με τις απαραίτητες δεξιότητες για να πλοηγηθούν στο σύνθετο τοπίο της σύγχρονης ενημέρωσης.

Έτσι, οι πολίτες μπορούν να μετατραπούν από παραπληροφορημένοι ή αδιάφοροι σε ενεργούς και καλά ενημερωμένους, γεγονός ζωτικής σημασίας για μια υγιή δημοκρατική κοινωνία.

Οι ψευδείς ειδήσεις δεν είναι απλώς ένα διαδικτυακό «παιχνίδι». Απειλούν τη δημοκρατία, υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή και στρεβλώνουν την ενημέρωση. Συνεπώς, μόνο με συνεχή εκπαίδευση, ισχυρή δημοσιογραφική δεοντολογία και αξιόπιστους μηχανισμούς ελέγχου μπορούμε να χτίσουμε μια κοινωνία ανθεκτική στην παραπληροφόρηση και ικανή να προστατεύσει τις δημοκρατικές αξίες.

(απόσπασμα από το άρθρο του Στέλιου Παπαθανασοπούλου, «Παραπληροφορημένοι ή ενημερωμένοι πολίτες;» που αναρτήθηκε στην εφημερίδα «Το Βήμα» στις 26 Σεπτεμβρίου 2025 (διασκευή)
Ανακτήθηκε στις 15 Απριλίου 2026 από
<https://www.tovima.gr/2025/09/26/media/parapliroforimeno-i-enimeromenoi-polites/>

Ο Στέλιος Παπαθανασόπουλος είναι Καθηγητής στο Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

A.I. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΜΟΡΦΗΣ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 30)

A.I.1. Να γράψετε περίληψη του κειμένου έκτασης 120 - 140 λέξεων.

(μονάδες 8)

Ενδεικτικά σημεία:

1^η παράγραφος:

- Οι ψευδείς ειδήσεις αποτελούν σοβαρό πρόβλημα, κυρίως στην πολιτική και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Η ανάπτυξη των ψηφιακών μέσων δυσκολεύει τη διάκριση αξιόπιστων και αναξιόπιστων πληροφοριών.

2^η παράγραφος:

- Η παραπληροφόρηση εξαπλώνεται ταχύτατα.
- Η Τεχνητή Νοημοσύνη ενισχύει τη δυνατότητα παραπλάνησης.

3^η παράγραφος:

- Οι ψευδείς ειδήσεις εξυπηρετούν πολιτικά, ιδεολογικά και οικονομικά συμφέροντα.
- Χρησιμοποιούνται τεχνικές χειραγώγησης, με στόχο τη μαζική διάδοσή τους.

4^η παράγραφος:

- Οι ψευδείς ειδήσεις έχουν σοβαρές συνέπειες σε διάφορους τομείς.

5^η παράγραφος:

- Η αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτεί την εκπαίδευση των πολιτών στα μέσα ενημέρωσης.
- Ιδιαίτερα σημαντική είναι η ανάπτυξη κριτικής σκέψης στους νέους.

6^η παράγραφος:

- Η εκπαίδευση στην ψηφιακή επικοινωνία ενισχύει τις δεξιότητες των πολιτών, για μια υγιή και δημοκρατική κοινωνία.

7^η παράγραφος:

- Απαιτούνται εκπαίδευση, δημοσιογραφική δεοντολογία και έγκυροι μηχανισμοί ελέγχου.

A.I.2. Στη **δεύτερη (2^η)** παράγραφο («**Το σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον ... επιδιώκουν να παραπλανήσουν.**») χρησιμοποιείται η επίκληση στη λογική. Να γράψετε το μέσο πειθούς για τον συγκεκριμένο τρόπο πειθούς, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με **ένα (1)** στοιχείο από την παράγραφο.

(μονάδες 2)

ΜΕΣΟ ΠΕΙΘΟΥΣ (1 μονάδα)	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ (1 μονάδα)
Τεκμήρια: (0,5 + 0,5) Πορίσματα ερευνών – Παραδείγματα Επιχειρήματα: (0,5 + 0,5) Προτάσεις κρίσεως	<ul style="list-style-type: none">➤ «Έρευνες δείχνουν ότι οι ψευδείς ειδήσεις διαδίδονται γρηγορότερα και φτάνουν σε περισσότερους ανθρώπους από τις αληθινές ειδήσεις.»➤ «Σήμερα, με την εξάπλωση της Τεχνητής Νοημοσύνης, τα deepfakes – παραπονημένα βίντεο που μοιάζουν απόλυτα αληθινά – δίνουν νέα όπλα σε όσους επιδιώκουν να παραπλανήσουν.»

A.I.3. Στην τρίτη (3^η) παράγραφο («Πίσω από τη δημιουργία... όσο το δυνατόν ευρύτερα.») αναφέρεται:

«Πίσω από τη δημιουργία ψευδών ειδήσεων κρύβονται διαφορετικά κίνητρα: πολιτικές σκοπιμότητες, ιδεολογική χειραγώγηση, ακόμη και το οικονομικό κέρδος μέσω διαφημίσεων».

Σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων να γράψετε και να εξηγήσετε κατά πόσο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την παραπάνω άποψη. Στην αιτιολόγηση της άποψής σας, να αναφέρετε **δύο (2) λόγους/παραδείγματα.** **(μονάδες 4)**

Ενδεικτική απάντηση:

Συμφωνώ απόλυτα με την παραπάνω άποψη.

- Πίσω από τη δημιουργία ψευδών ειδήσεων κρύβονται συνήθως συμφέροντα και σκοπιμότητες.
- Πολλές φορές χρησιμοποιούνται για πολιτική προπαγάνδα, με στόχο να επηρεάσουν τους πολίτες πριν από εκλογές ή να δυσφημίσουν πολιτικούς αντιπάλους με ψεύτικες κατηγορίες.
- Άλλες φορές εξυπηρετούν οικονομικά συμφέροντα, αφού εντυπωσιακοί και ψευδείς τίτλοι προσελκύουν περισσότερα «κλικ» και αυξάνουν τα κέρδη από διαφημίσεις.
- Μπορεί να διαδίδονται για ιδεολογική χειραγώγηση, ώστε να καλλιεργείται φόβος, μίσος ή διχασμός στην κοινωνία.
- Οι ψευδείς ειδήσεις συχνά δημιουργούνται για να προκαλέσουν πανικό, όπως ψεύτικες πληροφορίες για φυσικές καταστροφές ή κινδύνους για τη δημόσια υγεία.
- Χρησιμοποιούνται για να καταστρέψουν τη φήμη γνωστών προσώπων, επιχειρήσεων ή οργανισμών μέσω συκοφαντικών δημοσιευμάτων.
- Πολλές φορές διαδίδονται απλώς για διασκέδαση χωρίς να υπολογίζονται οι σοβαρές συνέπειες που μπορεί να έχουν στην κοινωνία και στους πολίτες.
- ...

A.I.4. Στην **πέμπτη (5^η)** παράγραφο («**Η αντιμετώπιση ... κάνει τους νέους πιο ευάλωτους.**») αναφέρεται, μεταξύ άλλων:

«**Πολιτικές και οικονομικές αναταράξεις έχουν αφήσει το έδαφος πρόσφορο για παραπληροφόρηση, ενώ η απουσία εξειδικευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης στην ψηφιακή επικοινωνία...**».

Στο πιο πάνω απόσπασμα υπάρχει μεταφορική/συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας.

α. Να εντοπίσετε **ένα (1)** σημείο στο οποίο χρησιμοποιείται.

β. Να καταγράψετε **δύο (2)** λειτουργίες που εξυπηρετεί η χρήση αυτή, σε σχέση με το θέμα που θίγεται στην παράγραφο.

(μονάδες 4)

Ενδεικτική απάντηση:

α. Εντοπισμός χρήσης της μεταφορικής γλώσσας:

- «Πολιτικές και οικονομικές αναταράξεις»
- «έχουν αφήσει το έδαφος πρόσφορο για παραπληροφόρηση»

β. Λειτουργία:

- Να προβληματίσει τον δέκτη για την παραπληροφόρηση / να τον κάνει συμμετοχο στον προβληματισμό του αρθρογράφου / συγγραφέως αναφορικά με την παραπληροφόρηση.
- Να τονίσει τη σοβαρότητα του προβλήματος που προκαλεί η παραπληροφόρηση.
- Να ευαισθητοποιήσει για το φαινόμενο της παραπληροφόρησης, ώστε να τονίσει την ανάγκη ανάληψης δράσης.
- Να προσελκύσει το ενδιαφέρον για το συγκεκριμένο ζήτημα της παραπληροφόρησης.
- Να διεγείρει τα συναισθήματα του δέκτη – επίκληση στο συναίσθημα (π.χ. ανησυχία, αγωνία), ώστε να ευαισθητοποιηθεί σχετικά με το ζήτημα της παραπληροφόρησης.
- Να προσδώσει επιπλέον συγκινησιακό φορτίο στο μεταδιδόμενο μήνυμα που αφορά την παραπληροφόρηση.
- Να προσδώσει λογοτεχνική χροιά στο ύφος του κειμένου.
- Να προσδώσει πρωτοτυπία, ζωντάνια και παραστατικότητα στα λόγια του αρθρογράφου.
- ...

A.I.5. α. Να αναφέρετε ποιο **είδος σύνταξης** κυριαρχεί στην **έβδομη (7^η)** παράγραφο («Οι ψευδείς ειδήσεις ... δημοκρατικές αξίες.»), τεκμηριώνοντας με **δύο (2)** στοιχεία.

β. Να αναπτύξετε με **δύο (2)** επιχειρήματα τι επιτυγχάνεται με τη χρήση της συγκεκριμένης σύνταξης.

(μονάδες 4)

Ενδεικτική απάντηση:

α. Είδος σύνταξης: ενεργητική

Τεκμηρίωση:

- ... δεν είναι απλώς ένα διαδικτυακό «παιχνίδι»
- **Απειλούν** τη δημοκρατία...
- ... **υπονομεύουν** την κοινωνική συνοχή ...
- ... **μπορούμε να χτίσουμε** μια κοινωνία ...
- ... **να προστατεύσει** τις δημοκρατικές αξίες.

β. Με τη χρήση της ενεργητικής σύνταξης:

- Ο συγγραφέας δίνει έμφαση στο «πρόσωπο» που ενεργεί (οι ψευδείς ειδήσεις).
- Το ύφος γίνεται άμεσο, προσωπικό, ζωντανό.
- Ο λόγος είναι πιο κατανοητός / διευκολύνει τις διαδικασίες πρόσληψης και κατανόησης των νοημάτων από τον δέκτη.
- ...

A.I.6. Να αντικαταστήσετε τις πιο κάτω υπογραμμισμένες λέξεις με **μία (1) ανώνυμη** από τις τρεις επιλογές που δίνονται σε κάθε περίπτωση, διατηρώντας τη σημασία που έχουν μέσα στην πρόταση.

(μονάδες 4)

α. [...] έχει αναδειχθεί σε μείζον ζήτημα, κυρίως στο πεδίο της πολιτικής...
(1^η παράγραφος)

- i. έχει εξαφανιστεί
- ii. έχει υποβαθμιστεί
- iii. έχει αποτύχει

β. Κρίσιμος παράγοντας είναι η ενίσχυση της παιδείας στα μέσα ενημέρωσης [...] (5^η παράγραφος)

- i. παρεμπόδιση
- ii. αποδυνάμωση
- iii. μείωση

A.I.7. Να μεταφέρετε τον πιο κάτω πίνακα στο τετράδιο απαντήσεών σας και να συμπληρώσετε στην κατάλληλη στήλη **ένα (1)** παράγωγο ουσιαστικό και **ένα (1)** παράγωγο επίθετο για τα πιο κάτω ρήματα του κειμένου.

(μονάδες 4)

ΡΗΜΑ	ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ	ΕΠΙΘΕΤΟ
διχάζει	διχασμός διχάλα δίχαση διχαστής	διχαστικός/-ή /-ό, δίχαλος/-ή /-ό διχαλωτός/-ή /-ό
καλλιεργούν	καλλιέργεια καλλιεργητής καλλιέργημα καλλιεργητήριο	καλλιεργητικός/-ή /-ό, καλλιεργήσιμος/-ή /-ό

Α.ΙΙ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

«Ο αντίκτυπος των ψευδών ειδήσεων είναι σοβαρός: διαβρώνουν την εμπιστοσύνη προς τα παραδοσιακά μέσα, προκαλούν σύγχυση και καλλιεργούν κλίμα δυσπιστίας απέναντι σε κάθε είδους ενημέρωση.»

Σε άρθρο σας που θα δημοσιευθεί στο περιοδικό του σχολείου σας, να εξηγήσετε **δύο (2)** συνέπειες της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και να εισηγηθείτε **δύο (2)** τρόπους με τους οποίους το άτομο και η κοινωνία γενικότερα μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό της.

(Έκταση: τουλάχιστον 350 λέξεις)

Σημείωση: δεν επιτρέπεται να αναφέρετε το ονοματεπώνυμό σας ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο μπορεί να αποκαλύψει την ταυτότητά σας.

Πρόλογος

• Καθορισμός και σχολιασμός του θέματος του άρθρου: οι συνέπειες της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και η συμβολή του ατόμου και της κοινωνίας στον περιορισμό της.

Κύριο Μέρος:

Αναμένεται από τους/τις μαθητές/μαθήτριες να τοποθετηθούν κριτικά, αναπτύσσοντας επαρκώς και με την κατάλληλη επιχειρηματολογία τα ζητούμενα του θέματος.

Πρώτο Ζητούμενο: συνέπειες της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

- ▶ Παραπλάνηση των πολιτών και διαμόρφωση λανθασμένων αντιλήψεων
Υιοθέτηση ψευδών ή διαστρεβλωμένων πληροφοριών
Αδυναμία διάκρισης μεταξύ αλήθειας και ψεύδους
Διαμόρφωση εσφαλμένων απόψεων για κοινωνικά, πολιτικά και επιστημονικά ζητήματα
Λήψη λανθασμένων αποφάσεων
- ▶ Κοινωνικός διχασμός και πόλωση
Δημιουργία αντίπαλων ομάδων με αντικρουόμενες απόψεις
Ενίσχυση φανατισμού και ακραίων θέσεων
Όξυνση συγκρούσεων και εντάσεων
Διάρρηξη της κοινωνικής συνοχής
- ▶ Υπονόμευση της δημοκρατίας

Επηρεασμός της κοινής γνώμης

Χειραγώγηση των ψηφοφόρων

Ενίσχυση της προπαγάνδας

Αποδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών

► Απώλεια εμπιστοσύνης προς τα μέσα ενημέρωσης, τους επιστήμονες και τους θεσμούς

Επικράτηση γενικευμένης δυσπιστίας

Σύγχυση ως προς την αξιοπιστία των πληροφοριών

► Κίνδυνοι για την υγεία και την ασφάλεια

Διάδοση ψευδών πληροφοριών σχετικά με θεραπείες ή φάρμακα

Απόρριψη επιστημονικών οδηγιών

Υιοθέτηση επικίνδυνων πρακτικών

► Ψυχολογικές επιπτώσεις

Πρόκληση άγχους, φόβου και ανασφάλειας

Δημιουργία πανικού

Αίσθημα σύγχυσης και αβεβαιότητας

► Ενίσχυση στερεοτύπων και προκαταλήψεων

Διασπορά ψευδών πληροφοριών για κοινωνικές ομάδες

Ενίσχυση ρατσιστικών και προκατειλημμένων αντιλήψεων

Κοινωνικός αποκλεισμός

► Υποβάθμιση του δημόσιου διαλόγου

Έλλειψη τεκμηριωμένων επιχειρημάτων

Κυριαρχία συναισθηματικών αντιδράσεων

Επιφανειακή προσέγγιση σημαντικών ζητημάτων

► Οικονομικές συνέπειες

Παραπλάνηση καταναλωτών

Διαδικτυακές απάτες

Οικονομικές απώλειες

► Εξάπλωση προπαγάνδας

Περιορισμός της ελευθερίας σκέψης

Αποπροσανατολισμός της κοινής γνώμης

Πληροφοριακή υπερφόρτωση και κόπωση των πολιτών

Υπονόμευση της επιστημονικής γνώσης

Παθητικοποίηση και αποστασιοποίηση των πολιτών από τα κοινά

► ...

Δεύτερο ζητούμενο: τρόποι με τους οποίους το άτομο και η κοινωνία γενικότερα μπορούν να συμβάλουν στον περιορισμό της

► Ανάπτυξη κριτικής σκέψης

Διασταύρωση πληροφοριών από πολλαπλές πηγές

Έλεγχος αξιοπιστίας πηγών και συγγραφέων
Αποφυγή άκριτης αποδοχής και κοινοποίησης πληροφοριών

► Ψηφιακή παιδεία

Εκπαίδευση για την αναγνώριση ψευδών ειδήσεων
Ανάπτυξη δεξιοτήτων αξιολόγησης πληροφοριών
Ορθή και υπεύθυνη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

► Ευθύνη των μέσων ενημέρωσης

Διασταύρωση και έλεγχος εγκυρότητας των ειδήσεων
Αποφυγή παραπλανητικών τίτλων

Παροχή αντικειμενικής ενημέρωσης

► Ρόλος των ψηφιακών πλατφορμών

Εντοπισμός και σήμανση ψευδών ειδήσεων
Περιορισμός της διάδοσης παραπλανητικού περιεχομένου

► Ρόλος του κράτους και των θεσμών

Θέσπιση κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου

Διοργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης

Στήριξη της αξιόπιστης δημοσιογραφίας

► Υπεύθυνη στάση των πολιτών

Αποφυγή αναπαραγωγής μη επιβεβαιωμένων πληροφοριών

Καταγγελία ψευδών ειδήσεων

Συμμετοχή σε υπεύθυνο και τεκμηριωμένο διάλογο

► Επιλογή αξιόπιστων πηγών ενημέρωσης

Χρήση έγκυρων και αναγνωρισμένων μέσων

Σύγκριση πληροφοριών από διαφορετικές πηγές

► Καλλιέργεια αξιών και υπευθυνότητας

Σεβασμός στην αλήθεια

Ηθική χρήση της πληροφορίας

► Συλλογική δράση

Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινωνίας

Προώθηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

► Αξιοποίηση τεχνολογίας

Χρήση εργαλείων ελέγχου εγκυρότητας (fact-checking)

Ανάπτυξη μηχανισμών εντοπισμού παραπληροφόρησης

► ...

Επίλογος:

- Ανακεφαλαίωση περιεχομένου

Να μελετήσετε τα παρακάτω κείμενα και να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις που ακολουθούν.

B1. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πίτσα Γαλάζη, «Αμμόχωση XXIV»

Μικρέ Σολωμέ σε λένε Ευαγόρα

και γράφεις τον ύμνο μας

Μικρέ Σολωμέ με τον στραγγαλισμένο ύμνο

και το συμπυκνωμένο δάκρυ στο σύνορο

Τα μονοπάτια και τα σκαλοπάτια σου

5

κατεδαφίσαν οι εποχούμενοι*

Αναβατόρια ανελκυστήρες ασανσέρ

ψηλά ανεβάζουν δεν ψηλαφίζουν

και απομακρύνουν από το χώμα σου

Εγώ που παράδωσα στη γη αγάπες κι όνειρα πολλά

10

για να γίνουν πατρίδα

Εγώ που είχα πατρίδα και δεν έχω πια

ο μέτοικος ποιητής

των ονείρων ο πρόσφυγας

ψάλλω τη λειτουργία να τελειώσω

15

παλαιο-λόγος

σε χρόνο που τρώει τον λόγο

την αρχή διαγράφοντας

*εποχούμαι [εποχούμενοι] = επιβαίνω σε όχημα

Ερώτηση Β1

α. Το ποιητικό υποκείμενο στην α' στροφή χαρακτηρίζει τον Ευαγόρα ως μικρό Σολωμό. Να αιτιολογήσετε τον χαρακτηρισμό αυτό, συσχετίζοντας τη δράση του Ευαγόρα με αυτή του Σολωμού. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αναφέροντας **δύο (2) στοιχεία**.

(μονάδες 6)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:

- Τον αναγνωρίζει ως ομότεχνο του εθνικού μας ποιητή Διονύσιου Σολωμού. Του προσδίδει μία κύρια ιδιότητα, αυτήν του ποιητή. Η επανάληψη του χαρακτηρισμού προσδίδει μεγαλύτερη ένταση. (στ.1-3)
- Στο συγκεκριμένο ποίημα το επίθετο «μικρός» προτάσσεται του ονόματος του Σολωμού («μικρέ Σολωμέ») παραπέμποντας, αφενός, στο νεαρό της ηλικίας του ποιητή - Παλληκαρίδη, αφετέρου ίσως υποδεικνύει και τη σχετικά πιο πρόσφατη παρουσία του ήρωα της ΕΟΚΑ - μεταγενέστερου του προκατόχου Σολωμού - στο ιστορικό γίνεσθαι. (στ.1-2 και 3-6)
- Τόσο ο Διονύσιος Σολωμός, όσο και ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης έχουν κοινά στοιχεία: η προσήλωσή τους στην ελευθερία και ο προσωπικός τους αγώνας για να την κατακτήσουν. Ο αγώνας τους για την απόκτηση της ελευθερίας, η στάση ζωής τους μετουσιώθηκαν/μετατράπηκαν σε στίχους/ποίηση/ύμνους. (στ.2, στ. 15)
- Μπροστά στον Διονύσιο Σολωμό, ο οποίος μέσα από το έργο του προέβαλε το σθένος και την αγωνιστικότητα των Ελλήνων για την απελευθέρωσή τους από τον τουρκικό ζυγό (Οθωμανική Αυτοκρατορία) στέκεται ο επίγονός του (Ευαγόρας Παλληκαρίδης). Η θυσία του ανέδειξε τον πόθο του, ώστε η δική του ιδιαίτερη πατρίδα να απαλλαγεί από τον ζυγό της Βρετανικής αυτοκρατορίας και να ενωθεί με την Ελλάδα. (στ.1-9)

β. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε **δύο (2) λόγους** για τους οποίους γίνεται χρήση του **α' ενικού ρηματικού προσώπου** στη γ' στροφή.

(μονάδες 6)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:

- Προσδίδει στον λόγο αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα. Η ποιήτρια εκφράζει προσωπικές σκέψεις βιώματα, συναισθήματα και προβληματισμούς, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον του δέκτη - εξομολογητικός τόνος.
- Σε ύφος απολογητικό, θλιμμένο, το ποιητικό υποκείμενο αποστασιοποιείται από τους εποχούμενους.

- Το ποιητικό υποκείμενο εξομολογείται πως έχει δώσει σε αυτή τη γη «αγάπη κι όνειρα πολλά», τονίζοντας τον προσωπικό αγώνα και τις προσπάθειες για να επιτευχθεί η Ένωση («για να γίνουν πατρίδα»).

- Στους στίχους 12 - 14 χρησιμοποιείται η προσωπική αντωνυμία «εγώ» για σκοπούς έμφασης. Ήρθε η στιγμή που το ποιητικό υποκείμενο θα αυτοπροσδιοριστεί και θα συστηθεί στον ήρωα. Ο τόνος γίνεται πιο προσωπικός και η ποιητική φωνή αναφέρει πως έχει χάσει την πατρίδα της.

- Προσπαθεί να διαχειριστεί την έννοια της πατρίδας (της Ένωσης με την Ελλάδα, όπως υπονοεί στον στίχο 11) και έπειτα της μοιρασμένης πατρίδας (στίχος 12). Το ποιητικό υποκείμενο βρίσκεται σε μια ιστορική περίοδο μετά από τον αγώνα του 1955 -1959, τον ενταφιασμό της ιδέας της Ένωσης με την Ελλάδα, την ανεξαρτησία της Κύπρου και την τουρκική εισβολή.

B2. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στρατής Μυριβήλης, Η ζωή εν τάφω, «Η μυστική παπαρούνα» (απόσπασμα)

Το πόδι απόψε το νιώθω πολύ καλύτερα.

Μου 'ρχεται να σηκωθώ σιγά σιγά, να προχωρέσω μέσα στο σιωπηλό χαράκωμα. Είναι πολύ παράξενο το χαράκωμα με τόσο φως. Φέγγει σαν μέρα και όμως δεν έχει φόβο. Το φεγγαρόφωτο από μακριά, σα δεν αντιλαμβάνει σε γυαλιστερό μέταλλο, δεν ξεσκεπάζει τίποτε. Μπορώ το λοιπόν να περπατώ λεύτερα κάτω από τον αχνό πέπλο του που προστατεύει σαν ασημί σκοτάδι.

Για μια στιγμή πάλι μου περνά η ιδέα πως ετούτη η μοναξιά είναι αληθινή. Πως τάχα σηκώθηκαν όλοι και φύγανε και μ' αφήσαν μονάχον, ολομόναχον εδώ πάνω. Τότες μια κρυάδα περνά, λεπίδι, την καρδιά μου. Θα προτιμούσα να ξέρω πως ζούνε γύρω μου κρυμμένοι άνθρωποι, κι ας ήτανε μόνο οχτροί.

Προχώρεσα ως την άκρη του χαρακώματος του λόχου μας. Ως την έβγαση των συρματοπλεγμάτων. Εκεί είναι μια μυστική πόρτα που σφαλνά μ' ένα αδράχτι οπλισμένο με αγκαθωτά τέλια. Επειδή το μέρος είναι ένα νταμάρι όλο πέτρα και δε σκάβεται, σήκωσαν ένα προκάλυμμα με γεώσακους. Έτσι λένε κάτι σακιά μεγάλα με χώμα που μ' αυτά οχυρώνουν τα πετρώδικα χαρακώματα. Τα τσουβάλια αυτά κείτουντ' εδώ χρόνον-καιρό έτσι. Θα φάγαν υγρασίες, βροχάδες, χιόνια και ήλιους. Ήρθαν και σάπισαν από τα νερά, ο ήλιος τα τσουρούφλισε και τα 'καψε. Τραβώ το δάχτυλό μου πάνω τους. Λιώνει η λινάτσα. Σαν τα ξεθαμμένα ρούχα των πεθαμένων που ξεφτάνε, σταχτωμένα, με το πρώτο άγγιγμα. Είναι τσουβαλάκια φουσκωμένα-κάργα, όπως τα πρωτογέμισαν. Άλλα πάλι κρεμάζουν σαχλά, μισοαδειανά. Κάτου από το δυνατό φεγγάρι μοιάζουν με ψοφίμια σκυλιών, άλλα πρησμένα κι άλλα ξαντεριασμένα, σωριασμένα τόνα πάνω στ' άλλο.

[...] Γύρισα γρήγορα στ' αμπρί. Ας μπορούσα να κάμω μια μεγάλη φωταψία... Να κρεμάσω παντού σημαίες και στεφάνια! Άναψα στο λυχνάρι τέσσερα φιλίλια και τώρα πασχίζω να τη χωρέσω εδώ μέσα, μέσα σε μια τόσο μικρή γούβα, μια τόσο μεγάλη χαρά. Η ψυχή μου χορεύει

σαν μεγάλη πεταλούδα. Χαμογελώ ξαπλωμένος ανάσκελα. Κάτι τραγουδάει μέσα μου. Τ' αφουκράζομαι. Είναι ένα παιδιάστικο τραγούδι:

Φεγγαράκι μου λαμπρό...

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Jean Echenoz, «14» (απόσπασμα)

[...] ο Αρσενέλ, στερημένος από τους τρεις συντρόφους του τα πήρε άσχημα. Ήταν που ήταν ζόρικο πράγμα ο πόλεμος, αλλά, έστω, η συντροφιά τους τον έκανε βιώσιμο, μαζεύονταν και κουβέντιαζαν, αντάλλασσαν απόψεις, τσακώνονταν για να συμφιλιωθούν. Αυτό σχημάτιζε έναν καθησυχαστικό πυρήνα, η ύπαρξη του οποίου, παρότι ο κίνδυνος όλο και μεγάλωνε, κανείς δεν ήθελε να φανταστεί ότι υπήρχε περίπτωση να διακοπεί. Παρ' όλο που το σκέφτονταν καμιά φορά –έτσι, αόριστα–, είχαν αρχίσει να προετοιμάζονται για το ενδεχόμενο να τελειώσει οριστικά και να διασκορπιστούν: δεν είχαν πάρει κανενός είδους κοινωνική προφύλαξη, δεν είχαν διανοηθεί ποτέ να βρουν αναπληρωματικές φιλίες.

Έτσι, ο Αρσενέλ βρέθηκε μόνος. Προσπάθησε πολύ, τις εβδομάδες και τους μήνες που ακολούθησαν, να συνάψει σχέσεις με άλλους, όμως το πράγμα ήταν κάπως τεχνητό, αλλά και διόλου εύκολο, εξαιτίας του γεγονότος ότι, επειδή οι τέσσερις αυτοί άνδρες είχαν δώσει την εντύπωση μιας κλειστής παρέας, του ξεπλήρωσαν αυτή τη συμπεριφορά με το να τον αγνοήσουν –έστω και αν, ως το τέλος του χειμώνα, δεδομένων των σκληρών συνθηκών, επικρατούσε ακόμα ένα πνεύμα αλληλεγγύης στο στράτευμα. (σ. 79 - 80)

[...] Εμφανίστηκαν ζώα, ως συνήθως, που έδειχναν σαν να εκπροσωπούν καθένα τη συντεχνία του: ένα όρνιο ψηλά στον ουρανό, μια χρυσόμυγα στο χορτάρι, ένα βιαστικό κουνέλι που πετάχτηκε μέσα από ένα θάμνο και κάρφωσε το βλέμμα του στον Αρσενέλ για ένα δευτερόλεπτο πριν μια παρόρμηση το κάνει να ξαναφύγει δρομέως και πριν ο άνθρωπος προλάβει να σηκώσει το τουφέκι του που έτσι κι αλλιώς δεν το 'χε πάρει μαζί του, όπως δεν είχε πάρει ούτε το παγούρι του – απόδειξη ότι δεν το 'χε καθόλου προμελετήσει ν' απομακρυνθεί από τη στρατιωτική ζώνη, αποκλειστικά παρακινημένος από την ιδέα να περπατήσει λιγάκι, ν' αφαιρεθεί για μια στιγμή από τον φρικαλό κοπρώνα χωρίς καν την ελπίδα (αφού δεν του 'χε περάσει καν απ' το μυαλό) ότι αυτός ο περίπατος θα περνούσε απαρατήρητος [...]. (σ. 82)

Ερώτηση Β2

α. Να περιγράψετε **μία (1)** κοινή δυσκολία που βιώνουν οι ήρωες σε περίοδο πολέμου στα δύο αποσπάσματα. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με **δύο (2)** στοιχεία από το κάθε κείμενο.

(μονάδες 6)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:

Μία κοινή δυσκολία:

Μοναξιά (απογοήτευση, φόβος, απελπισία – συναισθήματα που απορρέουν από τη μοναξιά)

- ...

«Η ζωή εν τάφω»	Αποσπάσματα/τεκμηρίωση
<ul style="list-style-type: none">- Ο αφηγητής νιώθει έντονα την εγκατάλειψη μέσα στο χαράκωμα, γεγονός που δείχνει τον φόβο του να μείνει εντελώς μόνος.- Η ψυχική του ταραχή εντείνεται όταν ομολογεί ότι θα προτιμούσε την παρουσία ανθρώπινης επαφής - έστω και εχθρικής - κάτι που αποκαλύπτει πως ακόμη και η παρουσία του εχθρού είναι λιγότερο τρομακτική από την απόλυτη μοναξιά.	<ul style="list-style-type: none">- «για μια στιγμή πάλι μου περνά η ιδέα πως ετούτη η μοναξιά είναι αληθινή. Πως τάχα σηκώθηκαν όλοι και φύγανε και μ' αφήσαν μονάχον, ολομόναχον εδώ πάνω»- «θα προτιμούσα να ξέρω πως ζούνε γύρω μου κρυμμένοι άνθρωποι, κι ας ήτανε μόνο οχτροί»
«14»	Αποσπάσματα/τεκμηρίωση
<ul style="list-style-type: none">- Ο Αρσενέλ βιώνει έντονα την απώλεια της συντροφικότητας	<ul style="list-style-type: none">- «ο Αρσενέλ, στερημένος από τους τρεις συντρόφους του τα πήρε άσχημα. Ήταν που ήταν ζόρικο πράγμα ο πόλεμος, αλλά, έστω, η συντροφιά τους τον έκανε βιώσιμο, μαζεύονταν και κουβέντιαζαν, αντάλλασαν απόψεις, τσακώνονταν για να συμφιλιωθούν»- «σχημάτιζε έναν καθησυχαστικό πυρήνα»

<ul style="list-style-type: none"> - Ενώ η παρουσία τους έκανε τον πόλεμο πιο ανεκτό. - Ο Αρσενέλ βρέθηκε μόνος και, παρά τις προσπάθειές του να συνάψει σχέσεις με άλλους, αυτό ήταν δύσκολο, αφού οι υπόλοιποι στρατιώτες τον αγνόησαν. Έτσι, η απώλεια των φίλων του οδηγεί σε βαθύτερη απομόνωση και ψυχική δυσφορία. 	<ul style="list-style-type: none"> - «Έτσι, ο Αρσενέλ βρέθηκε μόνος. Προσπάθησε πολύ, τις εβδομάδες και τους μήνες που ακολούθησαν, να συνάψει σχέσεις με άλλους, όμως το πράγμα ήταν κάπως τεχνητό, αλλά και διόλου εύκολο...»
---	--

β. Να προσδιορίσετε **δύο (2) κοινούς αφηγηματικούς τρόπους** που αποδίδουν όσα βιώνουν οι πρωταγωνιστές ενός πολέμου. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές από κάθε απόσπασμα.

(μονάδες 4)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:

Κοινοί αφηγηματικοί τρόποι:

- Περιγραφή
- Αφήγηση
- Σχόλιο

«Η ζωή εν τάφω»	Αποσπάσματα/τεκμηρίωση
<ul style="list-style-type: none"> - Περιγραφή 	<ul style="list-style-type: none"> - «Εκεί είναι μια μυστική πόρτα που σφαλνά μ' ένα αδράχτι οπλισμένο με αγκαθωτά τέλια. Επειδή το μέρος είναι ένα νταμάρι όλο πέτρα και δε σκάβεται, σήκωσαν ένα προκάλυμμα με γεώσακους...» - «Έτσι λένε κάτι σακιά μεγάλα με χώμα που μ' αυτά οχυρώνουν τα πετρώδικα χαρακώματα. Τα τσουβάλια αυτά κείτουντ' εδώ χρόνον-καιρό έτσι. Θα φάγαν υγρασίες, βροχάδες, χιόνια και ήλιους.» - «Σαν τα ξεθαμμένα ρούχα των πεθαμένων που ξεφτάνε, σταχτωμένα, με το πρώτο άγγιγμα.» - «Είναι τσουβαλάκια φουσκωμένα-κάργα, όπως τα πρωτογέμισαν. Άλλα πάλι κρεμάζουν σαχλά, μισοαδειανά.»

<p>- Σχόλιο</p>	<p>βιώσιμο, μαζεύονταν και κουβέντιαζαν, αντάλασσαν απόψεις, τσακώνονταν για να συμφιλιωθούν.»</p> <p>- «Έτσι, ο Αρσενέλ βρέθηκε μόνος. Προσπάθησε πολύ, τις εβδομάδες και τους μήνες που ακολούθησαν, να συνάψει σχέσεις με άλλους, όμως το πράγμα ήταν κάπως τεχνητό, αλλά και διόλου εύκολο...»</p> <p>- «Παρ' όλο που το σκέφτονταν καμιά φορά –έτσι, αόριστα–, είχαν αρχίσει να προετοιμάζονται για το ενδεχόμενο να τελειώσει οριστικά και να διασκορπιστούν.»</p> <p>- «για ένα δευτερόλεπτο πριν μια παρόρμηση το κάνει να ξαναφύγει δρομέως και πριν ο άνθρωπος προλάβει να σηκώσει το τουφέκι του που έτσι κι αλλιώς δεν το 'χε πάρει μαζί του.»</p> <p>- «Ήταν που ήταν ζόρικο πράγμα ο πόλεμος»</p> <p>- «απόδειξη ότι δεν το 'χε καθόλου προμελετήσει ν' απομακρυνθεί από τη στρατιωτική ζώνη»</p> <p>- «Εμφανίστηκαν ζώα, <u>ως συνήθως</u>, που έδειχναν σαν να εκπροσωπούν καθένα τη συντεχνία του.»</p> <p>- «Παρ' όλο που το σκέφτονταν καμιά φορά <u>–έτσι, αόριστα–</u>, είχαν αρχίσει να προετοιμάζονται για το ενδεχόμενο να τελειώσει οριστικά και να διασκορπιστούν.»</p> <p>- «για ένα δευτερόλεπτο πριν μια παρόρμηση το κάνει να ξαναφύγει δρομέως και πριν ο άνθρωπος προλάβει να σηκώσει το τουφέκι του που <u>έτσι κι αλλιώς</u> δεν το 'χε πάρει μαζί του.»</p>
-----------------	--

Β3. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ρέα Γαλανάκη, «Ελένη ή ο Κανέννας» (απόσπασμα)

[...] Κι εγώ, αποφασίζοντας εκείνο το πρωί σε μίαν ξένη πολιτεία να δώσω ως άντρας εξετάσεις, ενδεχομένως να ζήσω έτι λίγα χρόνια, **γέννησα τον εαυτό μου ως Κανέννα**.... Θα ζούσα εφεξής ως Κανέννας. Άλλωστε, εάν επέμενα να αναζητώ στηρίγματα στη μεταβατική μου ώρα, στον ίδιο κύκλο είχαν συνταιριάξει κάποτε τα ονόματα Ελένη και Κανέννας. (σ. 78-79)

[...] Όταν τελείωσε η μαθητεία μου στη Σχολή του Όβερμπεργκ θα μπορούσα κάθε στιγμή να περιβληθώ τα γυναικεία φορέματα και να επιστρέψω στην Αθήνα. Τα χαρτιά θα τεκμηρίωναν τις σπουδές και οι πίνακές μου την ωφέλεια που μου είχαν δώσει. Θα άπλωνα τούτη τη σπάνιαπραμάτεια να τη δουν στο σπίτι, ενώ η μητέρα μου θα επέμενε ότι κάθε χάρτινηπραμάτεια είναι φθαρτή. [...] Θα χαιρόταν όμως ακόμη και αν, περιορισμένη στο πατρικό μου σπίτι, επομένως ασφαλής από τα ξωτικά κι από τα τρίστρατα, θα συνέχιζα να ζωγραφίζω κάνοντας ακόμη πιο αξιόπιστες τις ζωγραφιές μου λόγω των σπουδών. (σ.90)

Εγώ ήμουν ζωγράφος· μπορούσα να επέμβω στον τρόπο που έπρεπε να εικονίζονται οι γυναίκες μάρτυρες στο μεσαίο κλίτος των ορθόδοξων εκκλησιών, έστω επιθέτοντας μια πινελιά αμφιβολίας στο πιστό τους βλέμμα, που έλαμπε σαν φωτισμένο από όνυχα, φίλντισι κι αναστεναγμό. [...] Και παρά την κατακραυγή, ότι γυναίκες της σειράς μου δεν κατεβαίνουν να δουλέψουν ούτε μέσα ούτε προπάντων έξω από το σπίτι τους, άρχισα να εργάζομαι, ανεπίστρεπτα μετά την επιστροφή μου ντυμένη στα γυναικεία μακριά φορέματα, στα γυναικεία μακριά μαλλιά. (σ. 129)

Ερώτηση Β3

ι. Να παρουσιάσετε **δύο (2)** χαρακτηριστικά της προσωπικότητας της Ελένης, έτσι όπως παρουσιάζονται στα πιο πάνω αποσπάσματα. Να τεκμηριώσετε με **δύο (2)** αναφορές από το κείμενο.

(μονάδες 6)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:

Χαρακτηριστικά προσωπικότητας της Ελένης	Τεκμηρίωση
- Ανεξάρτητη, χειραφετημένη γυναίκα: Το αστείρευτο πάθος της Ελένης για τη ζωγραφική και η δύναμη της ψυχής της, την οδηγούν στην επανάσταση (αποφασίζει να	«Κι εγώ, αποφασίζοντας εκείνο το πρωί σε μίαν ξένη πολιτεία να δώσω ως άντρας εξετάσεις, ενδεχομένως να ζήσω έτι λίγα

<p>μεταμφιεστεί σε άντρα). Δεν συμμορφώνεται στα δεδομένα της εποχής για αποκλεισμό της γυναίκας από το δικαίωμα της φοίτησης σε Ανώτερες Σχολές Τέχνης και αντιστέκεται απέναντι σε προκαθορισμένους κοινωνικούς ρόλους και στεγανά.</p>	<p>χρόνια, γέννησα τον εαυτό μου ως Κανένα... Θα ζούσα εφεξής ως Κανένας.»</p> <p>«Και παρά την κατακραυγή, ότι γυναίκες της σειράς μου δεν κατεβαίνουν να δουλέψουν ούτε μέσα ούτε προπάντων έξω από το σπίτι τους, άρχισα να εργάζομαι, ανεπίστρεπτα μετά την επιστροφή μου ντυμένη στα γυναικεία μακριά φορέματα, στα γυναικεία μακριά μαλλιά.»</p>
<p>- Αποφασισμένη να υπηρετήσει αυτό που πραγματικά αγαπά: τη ζωγραφική. Δυναμική παρουσία</p> <p>αποφασιστική, αμετακίνητη, τολμηρή</p>	<p>«Όταν τελείωσε η μαθητεία μου στη Σχολή του Όβερμπεργκ θα μπορούσα κάθε στιγμή να περιβληθώ τα γυναικεία φορέματα και να επιστρέψω στην Αθήνα. Τα χαρτιά θα τεκμηρίωναν τις σπουδές και οι πίνακές μου την ωφέλεια που μου είχαν δώσει. Θα άπλωνα τούτη τη σπάνιαπραμάτεια να τη δουν στο σπίτι, ενώ η μητέρα μου θα επέμενε ότι κάθε χάρτινηπραμάτεια είναι φθαρτή.»</p>
<p>-Το πάθος της για τη ζωγραφική την κάνει να πεισμώνει, κόντρα στις απόψεις των άλλων/κόντρα στην πατριαρχική κοινωνία, που ήθελε τη γυναίκα να είναι στο σπίτι. Η ηρωίδα επιθυμεί να επέμβει στην ετεροπροσδιορισμένη απεικόνιση, κυριολεκτική και μεταφορική, των γυναικών – στη συμβατική, ορθόδοξη κοινωνική τους εικόνα– επιχειρώντας να δώσει έστω μια δική της πινελιά.</p> <p>Επίμονη, πεισματάρη/πεισματική</p>	<p>«Θα άπλωνα τούτη τη σπάνιαπραμάτεια να τη δουν στο σπίτι, ενώ η μητέρα μου θα επέμενε ότι κάθε χάρτινηπραμάτεια είναι φθαρτή. [...] Θα χαιρόταν όμως ακόμη και αν, περιορισμένη στο πατρικό μου σπίτι, επομένως ασφαλής από τα ξωτικά κι από τα τρίστρατα, θα συνέχιζα να ζωγραφίζω κάνοντας ακόμη πιο αξιόπιστες τις ζωγραφιές μου λόγω των σπουδών.»</p> <p>«Και παρά την κατακραυγή, ότι γυναίκες της σειράς μου δεν κατεβαίνουν να δουλέψουν ούτε μέσα ούτε προπάντων έξω από το σπίτι τους, άρχισα να εργάζομαι, ανεπίστρεπτα μετά την επιστροφή μου ντυμένη στα γυναικεία μακριά φορέματα, στα γυναικεία μακριά μαλλιά.»</p>
<p>...</p>	

ii. Να εξηγήσετε τη φράση «...γέννησα τον εαυτό μου ως Κανένα...», λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω αποσπάσματα.

(μονάδες 2)

Ενδεικτικά σημεία απάντησης:

- Η ηρωίδα μεταμφιέζεται σε άντρα και αλλάζει το όνομά της από Ελένη σε Κανένας για να επιτύχει τον σκοπό της, να σπουδάσει ζωγραφική.
- Θα αποκτήσει φωνή, θα ορθώσει το ανάστημά της στην πατριαρχία και τελικά, θα επαναπροσδιορίσει τον μύθο και το όνομά της διασπώντας τα άρρηκτα συνδεδεμένα μέλη Ελένη-Κανένας.
- Οι συνεχείς μεταμφιέσεις της ηρωίδας συμβολίζουν τις αλλαγές της ταυτότητάς της σε σχέση με τις μεταβολές του χώρου.

ΤΕΛΟΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΩΝ ΛΥΣΕΩΝ